

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks do <i>Informatora o egzaminie maturalnym z języka łemkowskiego jako języka mniejszości etnicznej</i> obowiązujący w roku szkolnym 2020/2021
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język łemkowski – poziom rozszerzony; część ustna
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2021 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 grudnia 2020 r.

Na podstawie § 11kzu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19¹ w **Informatorze o egzaminie maturalnym z języka łemkowskiego jako języka mniejszości etnicznej od roku szkolnego 2014/2015**² wprowadza się następujące zmiany.

	1	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		Cały dokument	Zmiana podstawy przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2021 egzamin maturalny z języka łemkowskiego jako języka mniejszości etnicznej jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r.³, zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi”.
2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

III etap edukacyjny

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

1. Rozumienie specyfiki swego dziedzictwa narodowego. Zdający:
  - 1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej;
  - 2) dostrzega różne wzorce postaw społecznych, narodowych, obywatelskich, obyczajowych, kulturowych, moralnych, religijnych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość;
  - 3) zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej oraz operuje słownictwem związanym z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce;
  - 4) rozpoznaje najważniejsze (podstawowe) tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej.
2. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:
  - 1) samodzielnie dociera do informacji – w książkach, prasie, mediach elektronicznych;
  - 2) potrafi w bibliotece wyszukać potrzebne informacje, zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych;

¹ Dz.U. poz. 493, z późn. zm., w szczególności rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r. zmieniającego powyższe rozporządzenie (Dz.U. poz. 2314).

² Dokument jest dostępny pod adresem:

https://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Informatory/2015/Jezyk-lemkowski-jako-jezyk-mniejszosci-etnicznej.pdf

³ Dz.U. poz. 2314.

- 3) zna pojęcia stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy oraz stylizację językową;
  - 4) rozpoznaje wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym;
  - 5) rozpoznaje intencje wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, negację, ironię, prowokację);
  - 6) dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy agresji i manipulacji;
  - 7) rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę, argumenty i wnioski;
  - 8) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz potrafi zacytować odpowiednie fragmenty tekstu;
  - 9) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
  - 10) czerpie dodatkowe informacje z przypisu;
  - 11) odróżnia informacje o faktach od opinii;
  - 12) rozpoznaje różnice między fikcją a kłamstwem;
  - 13) dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy; dostrzega negatywne konsekwencje używania wulgaryzmów); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (obce) – rozumie ich funkcję w tekście;
  - 14) rozpoznaje cechy kultury i języka regionu (dialektyzmy);
  - 15) korzysta ze słowników zarówno w formie książkowej, jak i elektronicznej;
  - 16) rozpoznaje w zdaniach i w równoważnikach zdań różne części zdania;
  - 17) rozróżnia rodzaje wypowiedzeń złożonych podrzędnie i współrzędnie;
  - 18) odbiera komunikat przekazany za pomocą środków audiowizualnych – rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w obrazie.
3. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym. Zdający:
- 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego;
  - 2) poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania;
  - 3) stosuje zasady etyki mowy: zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla środków elektronicznych (takich jak SMS, e-mail, czat) – np. możliwych nieporozumień wynikających ze skrótowości i lakoniczności wypowiedzi, możliwego oszukiwania i manipulacji powodowanych anonimowością w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych;
  - 4) stosuje zasady etykiety językowej: wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, jaka łączy go z osobą, do której mówi (dorosły, obcy, bliski, rówieśnik), zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do nauczyciela, lekarza, profesora uczelni), ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii;
  - 5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, zróżnicowany stylizacyjnie i funkcjonalnie opis przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, dedykacja; dostosowuje odmianę i styl wypowiedzi do gatunku, w którym się wypowiada;
  - 6) tworzy plan własnej wypowiedzi;

- 7) stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunków wymienionych w pkt. 5, tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat;
  - 8) streszcza linearnie wypowiedź narracyjną (przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście);
  - 9) dokonuje starannej redakcji tekstu, wykazując się znajomością podstawowych zasad edytorskich, w tym poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne – umie formatować tekst, dobierać rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosować właściwe odstępy, wyznaczać marginesy i justować tekst, dokonywać korekty napisanego przez siebie tekstu (kontrolować autokorektę);
  - 10) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, rozwój psychiczny, moralny i fizyczny człowieka; społeczeństwo i kultura;
  - 11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów, rozróżnia znaczenia wyrazu wieloznacznego – wykorzystuje tę wiedzę w precyzowaniu znaczenia swojej wypowiedzi; rozpoznaje i dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści;
  - 12) stosuje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń;
  - 13) tworząc tekst własny, wykorzystuje elementarną wiedzę z zakresu słowotwórstwa (rozpoznaje temat słowotwórczy i formant w wyrazach pochodnych i dostrzega funkcje formantów w kształtowaniu znaczenia wyrazów pochodnych);
  - 14) stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzi we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzi składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom;
  - 15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych;
  - 16) przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, zamienia formy osobowe czasownika na imiesłowy i odwrotnie – ze świadomością ich funkcji w zdaniu; zamienia mowę niezależną na zależną;
  - 17) wprowadza partykuły do wypowiedzi, aby modyfikować znaczenia jej składników;
  - 18) świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy w celu wyrażenia emocji;
  - 19) stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników, przymiotników, liczebników i zaimków; stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych (zgody i rzędu);
  - 20) świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji;
  - 21) interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (w całości lub w części).
4. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:
- 1) rozpoznaje i charakteryzuje rodzaje literackie oraz przypisuje do nich konkretne utwory;
  - 2) wskazuje różnice między dramatem i teatrem;
  - 3) wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;
  - 4) rozpoznaje gatunki literackie, np.: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedia, dramat jako gatunek, tragedia, ballada, nowela, hymn oraz inne gatunki charakterystyczne dla kultury danej mniejszości narodowej lub etnicznej;
  - 5) rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieści lub opowiadania obyczajowe, przygodowe, utwory fantasy;

- 6) rozpoznaje gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne: artykuł, wywiad, reportaż, felieton;
- 7) określa problematykę utworu;
- 8) charakteryzuje w utworze podmiot liryczny lub narratora;
- 9) rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową oraz potrafi zinterpretować jej funkcję w utworze;
- 10) rozpoznaje różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska;
- 11) rozpoznaje w utworze literackim: symbol, alegorię, apostrofe, ironię, puentę i wykorzystuje je w interpretacji;
- 12) wskazuje funkcję środków stylistycznych z poziomu leksykalnego (np. neologizmu, archaizmu, zdrobnienia, zgrubienia, eufemizmu, metafory), składniowego (np. powtórzenia, pytania retorycznego, różnego typu zdań i równoważników), fonetycznego (np. rytmu, rytmu, wyrażenia dźwiękonaśladowczego);
- 13) opisuje własne odczucia, które budzi dzieło;
- 14) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i przekonująco ją uzasadnia;
- 15) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny;
- 16) rozróżnia specyfikę takich rodzajów sztuki, jak: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne;
- 17) ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości, np. patriotyzm -nacjonalizm-szowinizm, tolerancja-nietolerancja, piękno-brzydota, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach;
- 18) omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych sztuk podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, religijność, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność.

IV etap edukacyjny (poziom podstawowy i rozszerzony)

W dokumencie dwiema gwiazdkami (**) oznaczono wymagania, których opanowanie będzie sprawdzane w części ustnej egzaminu maturalnego, nieobowiązkowej w 2021 r.

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
1. Rozumienie specyfiki swego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Zdający:	
1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej;	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto: 1) rozpoznaje w tekstach kultury problemy religijne, społeczne,

<ol style="list-style-type: none"> 2) rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna, mała ojczyzna, społeczność, naród, społeczeństwo, obywatelstwo; 3) rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych; 4) rozpoznaje tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 5) rozumie relacje międzykulturowe w Polsce; 6) wykazuje korzyści wynikające z wzajemnego przenikania kultur. 	<p>polityczne związane z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) rozpoznaje i rozumie wpływy innych języków na język mniejszości narodowej lub język etniczny.
<p>2. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający:</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1) szuka literatury przedmiotu przydatnej do opracowywania różnych zagadnień; selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów (korzysta z biblioteki – zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak z centrum multimedialnego); 2) zna pojęcia znaku językowego i systemu znaków; potrafi uzasadnić, że język jest systemem znaków; rozróżnia treści wprowadzane do komunikatu za pomocą znaków werbalnych i niewerbalnych, mając świadomość różnych sposobów ich odbioru i interpretacji; 3) rozpoznaje różne odmiany języka, np. potoczny, gwarowy, literacki, dialekt; 4) rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu: informatywną, ekspresywną, impresywną (w tym perswazyjną), poetycką; 5) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; 6) rozpoznaje cechy gatunkowe tekstu (w tym szczególnie intencje nadawcze); 7) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, nazywa zastosowane w nim środki językowe i określa ich funkcje w tekście; 8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości; 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) samodzielnie znajduje i czyta teksty literackie oraz inne teksty kultury stanowiące konteksty dla lektur poznawanych w szkole; 2) rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej); 3) rozpoznaje i wskazuje wybrane cechy języka ojczystego/etnicznego; sytuuje język ojczysty/etniczny na tle innych języków używanych w Europie; 4) odczytuje sens tekstów politycznych.

<p>9) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia);</p> <p>10) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), popularnonaukowych, prasowych (wiadomość, komentarz), uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte;</p> <p>11) rozróżnia pojęcia błędu językowego i innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;</p> <p>12) dostrzega związek języka z wartościami, tj. rozumie, że język jest wartością, narzędziem wartościowania oraz źródłem poznania wartości.</p>	
<p>3. Tworzenie wypowiedzi. Zdający:</p>	
<p>1) tworzy dłuższy tekst pisany lub **mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>3) **przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi);</p> <p>4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji;</p> <p>5) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje przeróbek, uzupełnień, transformacji, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi);</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) rozróżnia normę językową wzorcową i użytkową; ocenia własne kompetencje językowe (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencje komunikacyjne (stosowność i skuteczność wypowiedzenia się);</p> <p>2) adjustuje na poziomie elementarnym tekst pisany i dokonuje jego korekty.</p>

<p>6) wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje, sporządza przypisy);</p> <p>7) **publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność, poprawny akcent wyrazowy oraz poprawną intonację zdania);</p> <p>8) prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktów ze sztuką;</p> <p>9) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: Ojczyzna, Europa, świat (przeszłość i teraźniejszość); kultura, cywilizacja, polityka.</p>	
<p>4. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający:</p>	
<p>1) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe, dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez Internet);</p> <p>2) w analizie i interpretacji tekstu posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu historii literatury, teorii literatury i nauki o języku oraz terminami i pojęciami z zakresu innych dyscyplin;</p> <p>3) rozpoznaje problematykę utworu;</p> <p>4) rozpoznaje konwencję literacką utworu (stałe pojawianie się jakiegoś literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów);</p> <p>5) odczytuje treści symboliczne utworu;</p> <p>6) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje;</p> <p>7) wskazuje i analizuje przykłady odmian języka napotkane w czytanych tekstach;</p> <p>8) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja);</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (poznawczym, estetycznym i etycznym); 2) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe oraz znaki tradycji; 3) wskazuje teksty wzorcowe dla utworów będących parafrazami, parodiami i trawestacjami; 4) dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworu literackiego; 5) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 6) rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi – wskazuje zastosowane w tekście sposoby osiągnięcia jej sugestywności.

9)	rozpoznaje podstawowe motywy (np. ojczyzny, poety, matki, ziemi) oraz ich funkcje w utworze;	
10)	wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto);	
11)	wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;	
12)	porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różnice);	
13)	dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne.	

	2	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		10–14 25–32	Część ustna egzaminu maturalnego w 2021 roku – nieobowiązkowa.

Do egzaminu ustnego w roku 2021 mogą przystąpić osoby, którym wynik z części ustnej jest potrzebny w postępowaniu rekrutacyjnym do szkoły wyższej.

	3	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		24	Zmiana listy lektur obowiązkowych

1. Lista lektur obowiązkowych na egzaminie maturalnym w 2021 roku:

1. В. Хыляк *Шыбеничний Верх** – выїмки з Лемківського Календаря 2000
2. К. Алексович *Заморочена**
3. І. Русенко *Лемковина**; *Вертеп в Карпатах**
4. М. Собин *Земля моя**
5. С. Мадзелян *Під облачком**
6. І. Желем *Блудний сын**
7. П. Стефановський *Лемко в суді**
8. П. Мурянка *Humanitas**; *Бык і бача**
9. В. Грабан *Хыжа**
10. Т. Кузяк *Такé было мое дитинство**

2. Uczeń może również odwołać się do innych lektur obowiązkowych lub nieobowiązkowych zamieszczonych w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka łemkowskiego jako języka mniejszości etnicznej od roku szkolnego 2014/2015*

1. А. Духнович *Я Русин*
2. А. Тороньскій *В Монастырі (з повісти „Ганця”)*
3. П. Полянський *Чудний гробовий дух*
4. В. Гунянка *В Америці*
5. І. Русенко *Тепер на Лемковині; Люде ріжной масти; Моя Отчизна; Лемкы; Петро Зяйка; Пані Войцехова*
6. М. Буряк *выбраны творы*
7. Н. Жылич *Лемковина*
8. І. Горощак *Поклін для нежывых*
9. М. Собин *Лемковина*
10. С. Пыж *Горлицкій Бурсак”*
11. С. Мадзелян *Свербоузка; Під облачком”*; Ой верше мій верше*
12. І. Желем *Блудний сын*”; ***Уж ся мі не снит; Най го фрас; Груба Берта*
13. І. Головчак ****Я не скриелю ся за тото; Спрага; Не пю, лем сербам...; Не рубай яличку*
14. П. Стефановскій *Лемкы; То болит,*
15. П. Мурянка *Бранденбургска Брама; Лемківскій Крест; Сповід в степі; Блаженна повинніст; Велике інтермеццо; Сонце сходить і заходить*
16. С. Трохановска *Лем небо над нами наше; Пропали; Карпаты*
17. В. Грабан *Вертаня; Діти Лемковины; Велія*
18. О. Дуць ****бідны люде; Нароком; Автобіографія; Грядущым*
19. М. Дзіндзьо *Як Гарась коня помінял*
20. Т. Кузяк *Сафат в Раю*
21. М. Сандович *Однайти себе*
22. П.Коробчак *Свитаня*
23. П. Ксенич *Петро і Ватра; Куріня шкодит*
24. А. Копча *Одтяты коріня*
25. П. Полянський *Мармарошскій сват*
26. Т. Курилло *Дневник Лемка з Талергофу” (од 14 вересня 1914 рока до 20 серпня 1915 рока)*
27. М. Нестерак *Для Тебе, моя мати!; Памяти Отця Сандовича*
28. В. Гунянка *Мысли*
29. А. Солянкін *Покотигорошок*
30. Н. Репела *Місце при столі; Опиш вшытко*
31. С. Мадзелян *Колиси в селі*
32. Ю. Папгаргай *Любов не зна границ*
33. Я. Гудак *Куба*
34. М. Мальцовска *Веце біды як воды (выімок з книжки Під русиньскым небом).*
35. П. Мурянка *Смуток (выімок з повісти Тифус)*
36. Б. І. Антонич *Елегія о дверях сьпіваючых*

Inne teksty kultury do wyboru

1. Film: А. Копча *Акція Вісла*
2. Радийо *Лем.фм*
3. Часопис *«Бесіда»*
4. *«Лемківскій Річник»*
5. *«Річник Руской»*